

בס"ד,

דְּבָרֵי הָאַחֲרוֹנִים

[א. רקע היסטורי]

" אוֹדָה לַה' בְּכָל יָלֶבֶב בְּסִיד וְיִשְׂרִים וְעֵדָה " (תהלים קי"א, א')

עַל אֲשֶׁר הוֹלִידֵנִי, עַל בְּרָכִי אֲבוֹתַי הַקְּדוֹשִׁים.

וְהוֹשִׁיבֵנִי לִפְנֵי רַבּוֹתֵי וּמוֹרֵי הַטּוֹבִים וְיִשְׂרִים.

וְהֵם יַחְדּוֹ הוֹרִנִי

אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּהּ אֵלֶּךְ.

וְאֵת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה בְּחַיֵּי עַלִי אֲדָמוֹת.

וּבְזָכוֹתֵם נוֹעַדְתִּי מֵרֹאשִׁית יְמֵי נְעוּרֵי

לְשֵׁרֶת אֶת הַצָּבוֹר.

בְּרִאשׁוֹנָה בְּתוֹר מוֹרָה וּמִלְמַד תּוֹרָה לַתְּלָמִידִים

בְּתִלְמוּד תּוֹרָה וְיִשְׁיִבֵת "תַּפְאֶרֶת יְרוּשָׁלַיִם".

בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ "דּוֹרֵשׁ צִיּוֹן".

שָׂבָהּם לְמִדְתִּי בִימֵי נְעוּרֵי,

וְאַחֲרֵיהֶם בְּבֵית מִדְרָשׁ לְרַבָּנִים שֶׁל חֲבֶרֶת "עֶזְרָה".

מִשָּׁם לָקַחְתִּי וְהוֹשִׁיבוּנִי עַל כֶּסֶּא הָרַבָּנוּת,

בְּרֹאשׁוֹנָה בִּיפוֹ-תֵּל אָבִיב וְהַמוֹשְׁבוֹת,

אַחֲרֵי-כֵן בְּעִיר וָאֵם בְּיִשְׂרָאֵל

הִיא קָהֳלֵת הַקֶּדֶשׁ בְּסָאלוֹנִיקִי,

שְׁלֹדָאבֹן לְבִי וּמִגֶּנֶת נַפְשִׁי,

נֶהְרָסָה עַד הַיִּסּוּד,

בִּידֵיהֶם הַטְּמָאוֹת

וְרַגְלֵיהֶם הַדּוֹרְסוֹת

שֶׁל הַנָּאצִים הָאֲרוּרִים –

יְהִי שְׁמֵם לְקִלּוֹן וְדִרְאוֹן עוֹלָם.

וְשׁוֹב לְתֵל-אָבִיב וְיֶפוֹ,

וּבְאַחֲרוֹנָה בִּירוּשָׁלַיִם

עִיר קֶדֶשׁנוּ וְתַפְאֲרֵתנוּ,

שֶׁהֲנִי יוֹשֵׁב בָּהּ

וּמִקְנָה בְּחֶסֶד ה' לְהַמְשִׁיךְ יְשִׁיבְתִּי בָּהּ

בְּדַעַה צִילוֹתָא עַד יוֹמֵי הָאַחֲרוֹן.

[ב. תְּעוּדוֹת חַיִּיו וְהַגְשָׁמָתָם]

בְּתַפְקִידֵי אֱלֹה שְׁמִתִּי לְנֶגֶד עֵינֵי וְנֵר לְרַגְלִי,

תְּעוּדוֹת אֱלֹה:

לְהַרְבִּיץ תּוֹרָה בְּתַלְמִידִים,

לְאַהֵב הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ,

אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְקֶדֶשְׁתָּהּ,

אֶהְבֶּה מַחְלָטֶת לְכָל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל,

וּלְעַם-יִשְׂרָאֵל כָּלֹ,

וְאֶהְבֶּת ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וּלְהֵבִיא שָׁלוֹם בֵּין כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה מִיִּשְׂרָאֵל,

בְּגֹפוֹ וּנְשָׁמָתוֹ,

דְּבוּרוֹ וּמַעֲשָׂיו,

מִחֲשַׁבְתּוֹ וְהִגְיוֹנִי לְבוֹ,

צָעָדָיו וְעִלְיוֹתָיו,

בְּבֵית וּבְרַחוּב,

בְּכֶפֶר וּבְעִיר.

לְהֵבִיא שָׁלוֹם אֶמֶת בְּבֵית-יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפָּחָתוֹ.

בְּכֻסֶּת יִשְׂרָאֵל כָּלָה לְכָל שְׁדֵרוֹתֶיהָ וּמִפְּלִגּוֹתֶיהָ,

וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבִשְׁמִים.

שְׁתֵּי תַעֲדוֹת אֵלֶּה אֵינָן אֶלָּא אַחַת,

הַזֵּאִיל וּשְׁתֵּי הֵן נֹבְעוֹת מִמָּקוֹר אֶחָד –

הִיא תּוֹרַת אֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם,

שֶׁהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּקְדוּשׁוֹ

שֶׁנֶּתַן לַעֲמוֹ תּוֹרַת אֶמֶת,

שֶׁכָּל "דֶּרֶכֶיהָ דְרָכֵי נֵעַם,

וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם." (משלי ג', י"ז)

שְׁתֵּי תַעֲדוֹת אֵלֶּה,

היא משאת נפשי ומגמת חיי
ועל פיהן כיונתי את דרכי,
וזאת היתה תפילתי בפי יום יום:
הנחני בעצתך
נהלני בדרכיך,
ושים שלום ואמת בין כל עמך ישראל
לאהבה ולקדש את שמך .

ידאי הוא לי
שלא הצלחתי אפילו במקצת מן המקצת
להשלמת תעודות אלה ששמתני אותן לתעודות חיי,
אבל זאת אני יודע
וה' יודע תעלומות. והוא יודע
וישראל אף הוא ידע
כי זאת היתה כוונתי ותפילתי.

ג. הודיה ובקשת סליחה

ועתה בהפרדי מכם אחי ואחיותיי,
מורי ורבותי,
כל בית-ישראל,
להאסף אל אבותי ואל עמי, נוחי עדן,
הנני מודה מקרב לבי לכלל העם
ולכל אישיו

על הכבוד הגדול והרבה מאד
יותר ממה שאני דל במעשים ובחכמה ראוי לך,
שכבדתם אותי בימי חיי.
ועל הנעימות המרבה שהסיבותם לי
בתתכם לי פרנסה מכבדת ומרוחת בעין טובה,
שעל-ידה התקיימתי וגדלתי את משפחתי
ה' עליהם יחיו, אמן.

ועם זאת הנני מבקש סליחתכם ומחילתכם הגמורה
על החטאים והעוונות,
פגיעות ועלבונות,
אם חטאתי נגד הכלל והפרט,
ולא הספקתי לפייסם בחיי,
דעו והאמינו שלא בכונה עשיתי זאת,
וכבודו ורצונו של כל איש ואשה מישראל,
ומכל הגופים הצבוריים ביותר
יקרים וחביבים עלי עד מאד,
אבל יכול להיות שכבן-אדם קרוץ מחמר.
נפלט מפי או עשיתי מעשה פוגע
בכבוד או בהפסד ממון של מי שהוא.
והנני מבקשכם ואומר:
אנא סלחו לי והשיבו בזה את נפשי למנוחתה.

וּכְשָׁאֲנִי לַעֲצָמִי,
הִנֵּנִי אוֹמֵר לִפְנֵי אֱלֹהִים וְאָדָם,
שֶׁאֵין לִי כָּל תַּרְעוּמַת נֶגֶד מִי שֶׁהוּא מִיִּשְׂרָאֵל.
וְאִם אֲמַנָּם הָיוּ כְּאֵלֶּה
שֶׁדִּבְּרוּ בִּפְנֵי וְשָׁלָא בִּפְנֵי דִּבְרֵי קִנְטוֹר וְעֵלְבוֹן,
תִּכְרֹף מַחֲלָתִי לָהֶם,
וְעַתָּה הִנֵּנִי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ מַחֲלָה גְמוּרָה וְחִלּוּטָה
לְכָל אִישׁ וְאִשָּׁה,
וּלְכָל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל,
וְאִמַּר לָהֶם:
"שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב." (ישעיה נ"ז, י"ט)

[ד. הַרְקַע הָרַעִיוֹנִי לַצּוּאָה]

וְעוֹד אֲנִי מוֹסִיף וּמַדְבֵּר:
שְׁמַעוּנִי אַחִי וּבְנֵי עַמִּי,
וְשִׁמְעוּ אֵלֵיכֶם ה',
זְכוּת גְּדוּלָּה וְנִפְלְאוֹת מְאֹד, נִגְלָתָה בְּדוֹרֵנוּ זֶה,
בְּהַגְלוֹת נִגְלוֹת יְד ה' הַחֲזָקָה וְנַעֲלָמָה,
עַל עַמּוֹ בְּחִירוֹ יִשְׂרָאֵל,
שֶׁקִּבֵּץ אֶת כְּזוֹרֵנוּ
וְהִעֲלָה אוֹתָנוּ אֶל אֶרֶץ נַחֲלַת אֲבוֹת,
עַד אֲשֶׁר הָיִינוּ בָּהּ,
עִם יוֹשֵׁב עַל אֲדָמָתוֹ.

קְבוּץ גְּלִיּוֹת זֶה

- שְׁנַעֲשֶׂה בְּמִשְׁךָ עֲשָׂרוֹת הַשָּׁנִים הָאַחֲרוֹנוֹת

הוא הִיָּה גִרְעִין לְצִמְיַחַת הַגָּאֵלָה,

וּבְבֹא הָעֵת הַנוֹעֵדָה לְכָךְ מִלְפָּנַי יוֹצֵר עוֹלָמוֹ

וּבֹחֵר בְּעַמּוֹ וּבְאַרְצוֹת קִדְשׁוֹ,

הַשָּׂרָה רוּחַ עֶצֶה וּגְבוּרָה,

בְּלֵב כָּל חִלּוּצֵינוּ הַגְּבוּרִים.

הַנְּחִילָם עֲטָרַת נֶצְחוֹן,

וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת

אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְלָנוּ.

זָכְרוּ זֹאת וְהִתְבּוֹנְנוּ מְאֹד

וְדַעוּ וְהֶאֱמִינוּ כִּי יָד ה' עֲשִׂתָהּ זֹאת.

כְּדִי לְמַלְאוֹת דְּבָרוֹ מִפִּי נְבִיאֵי קִדְשׁוֹ

לְשִׁלּוּמוֹ הַנִּצָּחִי שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל,

וְלְשִׁלּוּמוֹ שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כָּלּוֹ.

שֶׁהוא מִתְנַה בְּשִׁמְיָרְתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל

אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ,

שֶׁעַל יָדָם יִתְקַדֵּשׁ שֵׁם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ,

וַיִּלְמְדוּ כָּל הָעַמִּים

לִדְעַת אֶת יְחִיד ה' וְאַמוּנָתוֹ.

שֶׁתְּבִיא בְּכִנְפֶיהָ שְׁלוֹם אֶמֶת בְּמַחְנֵנוּ

וְשְׁלוֹם יִצִּיב בֵּין כָּל הָעַמִּים כָּלָם,

וְלֹא יִרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ אִישׁ לְאִישׁ.

מִמַּלְכָּה לִמַּמְלָכָה,

וְגוֹי אֶל גּוֹי,

כִּי כָלָם יֵדְעוּ אוֹתוֹ,

"וּמִלֵּאָה הָאֶרֶץ דַּעַה אֶת ה'

כַּמִּיָּם לַיָּם מְכַסִּים." (עפ"י ישעיה י"א, ט')

וְהִנְנִי מְסִים בְּבִרְכָּה וְאוֹמֵר:

יְהִי ה' אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ

כְּאִשֶּׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ

אֶל יַעֲזֹבֵנוּ וְאֶל יִטְשֵׁנוּ,

לְהִטּוֹת לְבַבֵּנוּ אֵלָיו

לְלַכֵּת בְּכָל דֶּרֶכָיו.

וְלִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹתָיו

לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים." (עפ"י דְּבָרִים ה', כ"ו ; מְלָכִים א' ח')

[ה. הַצּוּאָה]

דַּעוּ זֹאת כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל,

הַיּוֹשְׁבִים בָּאֶרֶץ חֲמֹדָה,

אִשֶּׁר הִנְחִיל ה' לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ

וְשׁוּבוּ אֶל תּוֹרַת קֹדֶשׁוֹ,

לְלַמֶּדָה וּלְלַמְדָה אֶת בְּנֵינוּ אַחֲרֵינוּ

מִמִּקּוֹרֵה הַנֶּאֱמָן,

מִפִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וּנְבִיאֵי קֹדֶשִׁנוּ

וְחַכְמֵי הַתּוֹרָה שֶׁבְּכָל הַדּוֹרוֹת, וְהַחַיִּים אֲתָנוּ בְּדוֹרוֹתֵינוּ,

שָׁמְרוּ אֶת מִצְוֹתֶיהָ כְּהִלָּכֶתָן
וְאֶת חֻקֶּיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ בְּשִׁלְמוּתָם,
כִּי מִשְׁפָּטֵי ה' אֶמֶת צְדָקוֹ יִחַדּוּ,
וְזָכְרוּ תָמִיד בְּאַהֲבָה
דְּבָרֵי אֲדוֹן הַנְּבִיאִים וְאִישׁ הָאֱלֹקִים
בְּתוֹרַת קֹדֶשׁוֹ לֵאמֹר:
"וַיִּצְוֵנוּ ה' אֱלֹקֵינוּ
לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה
לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹקֵינוּ
לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים,
לְחַיּוּתָנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה,
וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָנוּ
אִם נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה
כְּאֲשֶׁר צִוֵּנוּ."

מִבְּלִי תַעֲרֹבֶת זָרָה מִמִּשְׁפָּטֵי הָעַמִּים וּדְתֵיהֶם.

וְעוֹד זֹאת

שָׁמְרוּ מִכָּל מִשְׁמַר אֶת שְׁלוֹם הָעָם וּשְׁלוֹם הַמְּדִינָה,

וְהֶאֱמַת וְהִשְׁלֹם אָהֳבוּ

כִּי הַמַּחְלָקֶת וְהַפְּרוֹד

הֵם הָאוֹיְבִים הַיּוֹתֵר מְסֻכָּנִים,

שָׁהֵם כָּעֵשׂ לְבֵית יַעֲקֹב

וּכְרָקָב בְּעֶצְמוֹתָיו.

וּלְהַפְּרָה,

הַשְׁלוֹם וְהָאֲחָדוּת.

הֵם יְסוּדוֹת הַנִּצָּח לְקִיּוּמוֹ הַמְּמַלְכָתִי שֶׁל בֵּית-יִשְׂרָאֵל

שֶׁלֹא יִמוּט לְנִצָּח,

הֵם הֵם הָעֲמוּדִים,

שְׁבִית יִשְׂרָאֵל נֶכּוֹן עֲלֵיהֶם תָּמִיד,

וְהֵם צְנוּרוֹת הַבְּרָכָה וּמִקְוֹרוֹת הַשְּׁפָע,

וְזֵרוּעוֹת הָעֶזֶז וְהַגְּבוּרָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.

שִׁמְרוּ וְהַחֲזִיקוּ שְׁנֵי עֲמוּדִים אֵלֶּה

לְמַעַן תִּתְחַזְּקוּ בְּעֶזֶז וּגְבוּרָה

וְתִהְדָּפוּ מִפְּנֵיכֶם כָּל כְּחוֹת הַהֶרֶס הַמְּקִיפִים אוֹתָנוּ בְּטִבְעַת חֶנֶק.

לְהַשְׁמִידֵנוּ

וּלְמַחֹת שֵׁם יִשְׂרָאֵל וְתוֹרָתוֹ

מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

הִסִּירוּ כָּל גּוֹרְמֵי הַפְּרוּד וְהַמְחַלְקֵת מִמֶּחֱנֵנוּ,

וּמִמְדִּינָתָנוּ,

וְהַעֲמִידוּ בְּמִקְוָמָם כָּל גּוֹרְמֵי הַשְׁלוֹם וְהָאֲחָדוּת בְּתוֹכָנוּ,

וְהִיָּה מִחֲנֵנוּ טָהוֹר וּמִקְדָּשׁ,

מִבְּצָר וּמִלָּכָד.

כְּחוֹמָה בְּצוּרָה

שֶׁלֹּא תִשְׁלֹט עָלֶיהָ כָּל כַּח הוֹרֵס וּמִתְנַקֵּם.

וְה' עוֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם בַּמְרוֹמִיּוֹ,

יִשְׁפֹּת שָׁלוֹם לָנוּ,

וַיְבָרֶךְ אוֹתָנוּ

כַּדְּבָרוֹ מִפִּי מֹשֶׁה נְבִיאָו:

ה' אֱלֹהֵיכֶם הִרְבֵּה אֶתְכֶם,

וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב,

ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם

יוֹסֵף עָלֵיכֶם כְּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים,

וַיְבָרֶךְ אֶתְכֶם כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר לָכֶם,

ה' עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן,

ה' יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

וְעָרְבָה לָהּ מְנוּחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם

כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמוֹנוֹת.

[ו. פְּרִידָה]

וְהִנֵּנִי אֲחִיכֶם הַנִּפְרָד מִכֶּם לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא,

בְּבִרְכַּת שָׁלוֹם וּגְאֻלַּת עוֹלָם -

בְּתִקְוַת כֹּסֶא מְלָכוֹת בֵּית דָּוִד

וּבִנְיַן מִקְדָּשׁ ה' בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם.

בן-ציון מאיר חי עזיאל

